

راه‌های تقویت اجرای شعار سال «۱۴۰۴» با رویکرد حقوقی

حشمت کوشکی^۱

علی ناز لطفی^۲

چکیده:

امروزه تسلط بر دانش تولید، کارآفرینی، ایجاد کسب و کار جدید، رشد تولید، کمک به معیشت، رفع موانع سرمایه‌گذاری، ترمیم و تقویت زیربنای مالی و اعتباری از جنبه‌های مختلف من جمله حقوقی یکی از پرکارترین زمینه‌های علمی، اقتصادی، سیاسی و مالی می‌باشد. تا جایی که چند دانشگاه تحت عنوان: دانشگاه مهارت، علمی و کاربردی، مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای و پژوهشکده در این خصوص تأسیس و تقویت شده، خصوصاً که اقتصاد ایران سال‌ها دچار نوسانات مالی، بی‌ثباتی، افزایش نقدینگی، ناترازی، احتکار و... شده است. این نوسانات و مشکلات در ابعاد مختلف حقوقی تأثیر دارد. یعنی حقوق جامعه را با بحران مواجه می‌کند. هدف این پژوهش؛ بررسی مجموعه اقداماتی است که به پویایی، تحول، توسعه، همبستگی، تحرک بخشی به تولید سرمایه‌گذاری، تقسیم کار، کارآفرینی، تقویت تشکل‌های مردمی از زاویه حقوق عام و خاص کمک کند. خصوصاً که در ۱۵ سال گذشته عنوان شعار سال‌ها توسط مقام معظم رهبری روی موضوعات: تقویت رشد اقتصادی و رفع موانع تولید و مشارکت مردم متمرکز بوده است. این نوشتار با روش توصیفی و تحلیلی به تبیین زمینه‌های اجرا و کارآمدی شعار سال ۱۴۰۴ از چند جنبه از جمله حقوقی پرداخت شده است. نتایج نشان می‌دهد: شعار سرمایه‌گذاری برای تولید می‌تواند در بخش‌های مهم کشور به عنوان موتور محرکه اقتصاد تأثیرات گسترده‌ای در زمینه‌های افزایش تولید داخلی، حمایت از کارفرمایان، کاهش نرخ بیکاری، تحول و عدالت اجتماعی، حقوق شهروندی، پیشرفت تکنولوژیکی، فناوری‌های نوین، ارتقاء سطح تکنولوژی و افزایش رقابت‌پذیری و ... در بازار منتهی شود. برای اجرای شعار سال، همه دستگاه‌های مرتبط از جمله دستگاه قضایی به عنوان کمک‌کار دستگاه‌های اجرایی باید با تمام وجود در صحنه باشد.

کلید واژه‌ها: حقوق اساسی، سرمایه‌گذاری و تولید، اقتصاد و کاهش بیکاری.

^۱ استادیار گروه تاریخ دانشگاه مهارت و علمی کاربردی شیراز، شیراز ایران: alimaigoli@gmail.com

^۲ استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، شیراز، ایران: m²kooshki@yahoo.com

مقدمه:

مشارکت در تولید یکی از نیازهای جدی و راهبردی اقتصاد ایران اسلامی می‌باشد. خصوصاً که طی ۱۲۰ سال گذشته به دلیل پیدایش نفت و وابسته بودن اقتصاد و معیشت به نفت ذهنیتی در فکر و اندیشه مردم ایران ایجاد کرده که باید نفت هزینه‌های زندگی مردم را تأمین نماید. شاید یکی از دلایل بی رونقی اقتصاد ایران همین تفکر باشد. متأسفانه دولت پهلوی و جمهوری اسلامی هم به این اصل دامن زده‌اند.

امروزه که تحریم‌ها، فروش نفت را به حد اقل رسانده و هزینه زندگی بالا رفته و ارزش ریال در برابر ارزهای خارجی پایین آمده چه باید کرد؟ از طرفی حقوق و دست مزد کارمندی و کارگری پاسخ‌گوی زندگی اشرافی و مصرف زده امروزی نمی‌باشد، لذا راهی جز مشارکت در تولید و کارآفرینی باقی نمی‌ماند. در همین راستا مقام معظم رهبری سال ۱۴۰۴ به عنوان " سرمایه گذاری برای تولید" نام‌گذاری کردند و دولت، مجلس شورای اسلامی، قوه قضائیه و سایر ارگان‌ها و نهادها به این اصل لازم و ضروری لبیک گفتند.^۱

از طرفی بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ترسیم و ابلاغ سیاست‌های کلی نظام و جهت‌گیری‌ها بر عهده مقام معظم رهبری است و ایشان به منظور راهبری و مدیریت کلان کشور، به صورت عمده از دو روش رسمی و ابلاغی و نیز روش غیر رسمی و گفتمان سازی استفاده می‌کنند. یکی از شیوه‌های مورد استفاده ایشان در گفتمان سازی، تعیین شعار سال است؛ بدین صورت که ابتدای هر سال شمسی، موضوعی را به عنوان شعار سال برای تعیین رویکرد کلان کشور اعلام می‌نمایند. لذا عمل به شعار سال در راستای حل بحران موضوع مربوطه و کمک به تحقق آن، ضروری است و بهترین منبع برای شناخت این موضوع، بیانات و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب در این خصوص است.

این تحقیق روی موضوع حقوق عامه در شعار سال متمرکز است. یعنی تلاش در جهت احیای حقوق مدنی مردم با تکیه بر شعار سال ۱۴۰۴، زیرا همان‌گونه که در تعریف حقوق بیان شده: حق امتیازی است که به موجب قوانین دیگر منابع حقوق برای اشخاص به رسمیت شناخته می‌شود و دیگران مکلف به رعایت آن هستند (ملک افضلی اردکانی، ۱۳۹۱: ۱۹-۲۰). بنا بر این اگر حق مالکیت، زوجیت، مشارکت سیاسی و تابعیت از حقوق همه مردم ایران از هر قوم و قبیله

^۱ پس از نام‌گذاری سال ۱۴۰۴ به نام «سرمایه گذاری برای تولید» دولتی‌ها از همان روزهای آغازین سال آستین خود را بالا زدند و با تمام قوا وارد گود شده‌اند تا شعار سال را محقق و اجرایی کنند. معاون اول رئیس‌جمهور در پی نام‌گذاری سال ۱۴۰۴ با عنوان سال «سرمایه‌گذاری برای تولید» توسط رهبر معظم انقلاب، یک فروردین ماه با تشکیل کارگروه ویژه‌ای متشکل از دستگاه‌های اجرایی و نهادهای مرتبط، گام عملی را برای تحقق این شعار برداشت و تأکید کرد که این کارگروه با هدف هماهنگی و تسهیل سرمایه‌گذاری در بخش تولید و رفع موانع پیش‌روی سرمایه‌گذاران تشکیل شده است. مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه به همین عنوان اعلام آمادگی کردند.

می‌باشد. آیا حق مشارکت در تولید و نوآوری جز حقوق حقه آنها نیست. خصوصاً که شعار سال ۱۴۰۴ نشان دهنده اهمیت در جهت تقویت بخشی تولید و نقش سرمایه‌گذاری در بهبود وضعیت اقتصادی مردم می‌باشد. اگر نگاهی به شعار سال در پانزده سال گذشته داشته باشیم، به درستی به این حقوق اجتماعی، علمی و اساسی پی می‌بریم و متوجه می‌شویم که همان‌گونه که قاعده‌ی حقوقی برای مردم الزام‌آور، اجتماعی و کلی است، عمل به شعار سال (مشارکت در تولید) نیز باید از جنبه‌های مختلف الزام‌آور و همگانی مورد توجه دستگاه‌های مختلف از جمله دستگاه قضایی قرار گیرد. در این زمینه وظیفه اصلی دولت، دستگاه‌های اجرایی، مجریان اقتصادی و قوه قضائیه جهت دهی به تحقق شعار سال و فراهم نمودن زمینه‌ها و برداشتن موانع تولید برای مشارکت و سرمایه‌گذاری مردم و بخش دولتی، خصوصی و تعاونی‌ها می‌باشد. وظیفه قوه مقننه ایجاد بسترهای قانونی و حقوقی مناسب و تدوین و اصلاح قوانین حمایتی از سرمایه‌گذاران و ثبات بخشیدن به قوانین اقتصادی است. وظیفه قوه قضائیه برخورد مناسب با مفسدان اقتصادی و حقوقی سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان می‌باشد.

نام‌گذاری سال ۱۴۰۴ و نقش سه قوه

آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در پیامی به‌مناسبت آغاز سال ۱۴۰۴، سال جدید را سال «سرمایه‌گذاری برای تولید» نام‌گذاری کردند و مقدماتی را برای تحقق آن ذکر کردند: «یکی از مسائل مهم اقتصاد در کشور سرمایه‌گذاری‌های تولیدی است. تولید آن وقتی جهش پیدا می‌کند که سرمایه‌گذاری انجام بگیرد. البته سرمایه‌گذاری عمدتاً از سوی مردم باید انجام بگیرد- و دولت شیوه‌های مختلفش را برنامه‌ریزی کند- لکن در آن جایی که مردم یا انگیزه‌ای ندارند یا توانایی سرمایه‌گذاری ندارند، دولت هم می‌تواند در این میدان وارد بشود؛ نه به عنوان رقابت با مردم، بلکه به عنوان جایگزین مردم؛ آنجایی که مردم نمی‌آیند، دولت وارد میدان بشود و سرمایه‌گذاری کند. به هر حال سرمایه‌گذاری تولید یکی از مسائل لازم برای اقتصاد کشور و برطرف کردن مشکل معیشت مردم است. اصلاح معیشت مردم برنامه‌ریزی می‌خواهد، لکن این برنامه‌ریزی بدون مقدماتی از این قبیل امکانپذیر نیست. بایستی حتماً هم دولت و هم مردم با عزم و انگیزه‌ی فراوان، سرمایه‌گذاری برای تولید را جدی بگیرند و دنبال کنند. کار دولت، فراهم کردن زمینه‌ها است، برداشتن موانع تولید است؛ کار مردم هم این است که سرمایه‌های خرد و سرمایه‌های بزرگ خود را بتوانند در راه تولید به کار ببرند.» (۱۴۰۳/۱۲/۳۰).

نام‌گذاری امسال بسیار هوشمندانه بود، چرا که «سرمایه‌گذاری برای تولید»، هم شامل شعارهای سال‌های قبل می‌شود و هم مشکلات اساسی اقتصاد ایران نظیر تورم، بیکاری، رشد، جهش‌های ارزی و... را به‌طور ریشه‌ای حل

می‌کند. ده‌ها سال سیاست‌پژوهی و تجربه سیاست‌گذاری و آزمون و خطا، مسیر تحقق شعار امسال را برای هر سه قوه روشن کرده و نشان می‌دهد جهش سرمایه‌گذاری شدنی، ولی دشوار است. برای تحقق آن، برخی بینش‌ها باید متحول و برخی سیاست‌ها و عادات ناهنجار باید حذف شوند. اصلاحات مهمی در روش حکمرانی نیاز داریم. سه قوه باید با انجام حداقل هفت مجموعه سیاست به تفکیک زیر، زمینه جهش سرمایه‌گذاری در تولید را مهیا کنند تا اقتصاد ایران از دام تورم و رکود موجود، نجات یابد.

الف) مجلس شورای اسلامی

نظارت بر اجرای موثر قوانین مصوب سال‌های گذشته

نظارت بر همه قوانین، به‌خصوص ۵ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴، برنامه هفتم پیشرفت، تسهیل صدور مجوزها، پایانه‌های فروشگاهی و تأمین مالی تولید. اجرای مؤثر این ۵ قانون می‌تواند زمینه جهش اقتصاد ایران را فراهم کند.

ب) دولت و قوه مجریه

تحول در بینش مدیران و کارکنان دولت درباره نقش دولت در سرمایه‌گذاری

متأسفانه کثیری از مدیران کارکنان بدنه دستگاه‌های اجرایی و بخش‌های عمومی غیردولتی تصور می‌کنند سرمایه‌گذاری وظیفه دولت است. در حالی که ۲۰ سال پیش رهبر معظم انقلاب در سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، دولت و بخش عمومی غیردولتی را از ورود به رقابت با بخش خصوصی نهی کرده‌اند و در این مدت بارها بر این مهم تأکید کرده و سرمایه‌گذاری دولت و بخش عمومی غیردولتی را صرفاً در جایی مجاز دانسته‌اند که سرمایه‌گذاری برای کشور لازم است ولی بخش خصوصی انگیزه و علاقه‌ای برای ورود به آن حوزه‌ها ندارد.

ج) قوه قضائیه

شاید گمان‌ها به این سمت رود که قوه قضائیه از نقش و جایگاه دو قوه دیگر در تحقق شعار سال برخوردار نیست. اما پاسخ منفی است. قطعاً دستگاه قضا، یک مهره اصلی و تأثیرگذار برای حرکت در راستای سرمایه‌گذاری‌های بیشتر برای تولید است. موضوعی که قاضی القضاة حجت السلام اژه‌ای در پیام نوروزی خود به آن پرداخت و تأکید کرد: دستگاه قضایی به سهم خود چه به‌صورت مستقیم، آنجا که مسئولیتش ایجاب می‌کند و چه به‌صورت غیر مستقیم از حیث کمک به دولت، به مقوله تقویت بنیه اقتصادی کشور ورود داشته است و در این راه تلاش کرده موانع جذب سرمایه‌گذاری را تا حدی رفع نماید و برای سرمایه‌گذارانی که دل در گرو ارتقاء اقتصادی و تولیدی کشور دارند، احساس آرامش و سکینه را ایجاد نماید که سرمایه‌شان از گزندها و تپاول‌ها مصون است.

ارتقای تضمین حقوق مالکیت و امنیت سرمایه‌گذاری: متأسفانه ضمانت‌های پایین حقوق مالکیت در ایران باعث شده انواع کلاهبرداری و عدم ایفای تعهدات در قراردادهای زیاد شود و این وضع ناهنجار، سرمایه‌گذاری در ایران را از جذابیت انداخته است. خوشبختانه ریاست محترم قوه قضائیه فروردین سال گذشته در سند تعالی و تحول قوه، برای پیش‌گیری از وقوع انواع کلاهبرداری‌ها و جرایم مالی و اقتصادی و ارتقاء و کارآمدسازی محاکم و دادسراها دستورات بسیار مفید و مؤثری صادر فرموده‌اند که اجرای آن‌ها می‌تواند هم رضایت خاطر شهروندان را به‌شدت بالا ببرد، هم ضمانت حقوق مالکیت و امنیت اقتصادی در ایران را جهش دهد و هم اقتصاد ایران را برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی بسیار جذاب کند. قوه قضائیه می‌تواند و باید در اجرای فرامین رهبر معظم انقلاب، قوانین کشور و سند تحول قوه قضائیه، ترک فعل‌ها را مورد پیگرد قرار دهد و باعث شود ضمانت اجرایی قوانین بالا برود و حقوق شهروندان و سرمایه‌گذاران به‌طور مؤثری ادا شود. این بلندترین گام در ایجاد امنیت اقتصادی، حاکمیت قانون و زمینه‌سازی برای رشد و جهش سرمایه‌گذاری است و می‌تواند و باید همین امسال برداشته شود تا بعد از ۱۵ سال از نام‌گذاری‌های اقتصادی، در سال جاری تحقق مؤثر شعار سال را همه در معیشت و رضایت خاطر خانواده و اطرافیان خود احساس کنند.

برآورد هزینه و نیازهای یک کارگاه تولیدی:

یکی از راه‌های سرمایه‌گذاری ایجاد کارگاه تولیدی است. در این زمینه سرمایه‌گذاران باید با جرات، قدرت، فارغ از ترس و دلهره، خمودگی سرمایه، فکر و تخصص خود را به میدان بیاورند و با عقلانیت گام‌های مهمی در راه سرمایه‌گذاری تولیدی بردارند. دولت او را حمایت کند و قوه عدلیه نیز هرگونه موانع فساد ی را از سر راه سرمایه‌گذار بردارد.

به‌طور کلی ضلع‌های دخیل در تحقق شعار سال ۱۴۰۴ عبارتند از حکومت، دستگاه قضایی، سرمایه، کارفرما، کارگر، نیروی کار، قوانین تسهیل شده، رفع موانع تولید، تدوین نیازهای جامعه، بازار مصرف و خرید. در ابتدای بحث مناسب است نگاهی اجمالی به موارد هزینه در یک کارگاه تولیدی داشته باشیم و بدانیم که اگر بنا است یک کار تولیدی شروع کنیم چه الزاماتی دارد؟ برآورد هزینه‌ها افق کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت چگونه است؟ هیچ تولیدکننده‌ای نباید قبل برآورد هزینه‌های اولیه، دست به اقدامی بزند که بعدها دچار مشکل شود. به‌عینه دیدیم که برخی از سرمایه‌گذاران بدون دقت و با توکل و احساس شروع به کاری کرده که در نهایت به سود دهی نرسیده شکست خورده‌اند. لذا به نظر می‌رسد مهم‌ترین علت آن: عدم توجه به الزامات لازم و افق آینده، یعنی شروع کار بدون تحقیق و پژوهش بوده است.

الزامات لازم برای ایجاد یک کارگاه

- ۱- برآورد هزینه مواد اولیه و قطعات مصرفی در یک دوره تولیدی.
- ۲- برآورد هزینه ماشین آلات، تجهیزات، تعمیرات، امکانات لازم در ابعاد مختلف، تهیه وسائل، ابزارها، ماشین آلات و تأسیسات.
- ۳- برآورد هزینه احداث یا اجاره ساختمان و بنگاه تولیدی، برآورد انواع انرژی مورد نیاز اعم از برق، آب، گاز و....
- ۴- برآورد هزینه‌های نیروی انسانی از قبیل حقوق و دستمرد، هزینه‌های ایاب و ذهاب، هزینه‌های ایمنی و بهداشت و....
- ۵- محاسبه هزینه‌های استهلاک دارایی، امکانات، ماشین آلات، تعمیر و نگهداری.
- ۶- محاسبه هزینه تولید (ثابت و متغیر) قیمت تمام شده، قیمت فروش، مالیات و... (سلجوقی، ۱۳۸۷: ۱۴۴).
- ۷- برآورد هزینه‌های دارایی‌های مشهود و غیر مشهود و در نهایت برآورد هزینه‌های اموال منقول و غیر منقول.

الف) مشارکت مردم ایران در تولید

دین مبین اسلام به مقوله تولید اهمیت ویژه‌ای داده و همان‌گونه که به مسائل عبادی و اخروی توجه دارد، از تشویق به امور اقتصادی و کار و کوشش و فعالیت برای امرارمعاش و گذران زندگی و تولید ثروت از راه مشروع دریغ نورزیده است.

خداوند در سوره غافر می‌فرماید: «وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ»، (قران، غافر: ۴۰). هر کس از مرد و زن که مؤمن باشد و عمل صالحی به جای آورد به بهشت داخل می‌شود و بی حساب روزی‌اش دهند. (ترجمه آیتی)

دیدگاه‌های امام علی علیه‌السلام در برخی خطبه‌ها از قبیل خطبه‌های ۱۵۵، ۱۶۰، ۱۸۵ و نامه شریف آن حضرت به مالک اشتر (نامه ۵۳) نیز در خصوص کار، تولید و مشارکت می‌باشد. امیرالمؤمنین فرمود: «الْعَمَلُ الْعَمَلُ ثُمَّ النَّهْيَةُ النَّهْيَةُ»، کار؛ این شعار است، این شعار دادن امیرالمؤمنین است: کار، کار؛ و آنگاه «النَّهْيَةُ»؛ یعنی به سرانجام رساندن کار (دشتی، ۱۳۸۳: ۲۰۹).

در روایات، کارکردن و تولید در ردیف جهاد در راه خدا آمده است؛ پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمودند: «الكَادُ عَلَىٰ عِيَالِهِ مِنْ حَلَالٍ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ»، (مجلسی، ۱۴۰۶، ج ۲۴: ۱۳۴). آن که خانواده خویش را از حلال روزی می‌دهد، مانند مجاهد در راه خدا است. امام هشتم علی بن موسی‌الرضا علیه‌السلام می‌فرماید: «الَّذِي يَطْلُبُ مِنَ فَضْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مَا يَكْفِي بِهِ عِيَالَهُ، أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ»، (مجلسی، همان: ۱۳۶-۱۳۵). هر که از فضل خدا آن را می‌جوید که خانواده‌اش را تأمین کند، پاداشی برتر از جهادگر در راه خدا دارد. به علاوه بسیاری از علما، فلاسفه، متکلمین، فقها، عرفا و حقوق دانان روی کار، تولید، مشارکت تأکید فراوان دارند. دادگاه‌های ایران ریشه بسیاری از مشکلات و معضات؛ بیکاری و نداشتن شغل می‌دانند و معتقدند هرکس دارای یک شغل باشد کمتر دچار مشکلات اجتماعی و خانوادگی می‌شود (هاشمی، ۱۳۸۳: ۵۳۱).

در تاریخ ایران اسلامی تا قبل از پیدایش و استخراج نفت^۱، ایرانیان به دلایل جغرافیایی و سیاسی در اقتصاد؛ خودکفا بودند. به عنوان مثال از دوره تیموریان تا نیمه اول حکومت قاجار قالی ایرانی شهرت جهانی داشت و در هنرها و شغل‌های گوناگونی مانند مهندسی، حجاری، منبت‌کاری، خوش‌نویسی، فلزکاری، طلا و نقره‌کاری، ظروف برنجی، مسی، مفرغی، طلاکوبی، زرنشاندن در فلزات، میناکاری، ساختن کوزه‌های لعاب‌دار، صنعت نساجی، پارچه بافی، لباس‌های ابریشمی که برخی از اینها در گنجینه‌های برلن، لوور و لیون موجود است، سرآمد جهان بودند (ولایتی ۱۳۹۳: ۱۴۱-۱۴۰). در بعد کشاورزی زعفران، پسته، خرما، انجیر و... ایرانی تا همین زمان رتبه اول جهان دارند. لذا ایرانیان در سایر موضوعات اقتصادی در ابعاد کشاورزی، دام‌داری، صنعت، گردشگری و... می‌توانند نقش آفرین باشند. این رشد در ابعاد کلان و عمومی می‌تواند جامعه جامعه ایران را خودکفا نماید.

لذا ایرانی‌ها می‌توانند در تولید مشارکت نمایند و جامعه را از خودگی نجات دهند. اگر چینی‌ها، ژاپنی‌ها و... قادرند در مدت ۵۰ سال از یک کشور ضعیف و وابسته به یک ابرقدرت تجاری در دنیا تبدیل شود، چرا ایرانیان نتوانند؟ خصوصاً که انقلاب تکنولوژی و هوش مصنوعی به کمک انسان آمده و با بهره‌گیری از این فن‌آوری می‌توان موانع و مشکلات تولید را برطرف نمود. در قانون اساسی، استقلال و امنیت داخلی از مهم‌ترین اهداف و حقوق اساسی جامعه مطرح شده، این مهم جز با تلاش و کوشش همگانی امکان‌پذیر نیست. هم‌چنین بیان شده که مردم از طریق مشارکت در صنعت، تجارت و تأمین ساز و برگ زندگی باید مشارکت عام داشته باشند (هاشمی، همان ۳۴۲). مهم‌تر این که رئیس قوه قضائیه طبق اصل (۱۵۷) منصوب رهبری است. لذا باید بسیاری از قوانین و عملکردهای این قوه در راستای حقوقی عام و رفع موانع باشد. در این راستا تولیدکننده به‌عنوان سمبل و نماد تلاش و موفقیت در امور تجاری و اقتصادی نیاز به حمایت قوانین شفاف و نظارت به موقع دارد. تولیدکنندگان حقیقی کسانی هستند که از خطر نمی‌هراسند، نوآوری دارند، با نظم و برنامه‌ریزی دنبال تولیدند. اهل تغییر و تحولاتند. از تنگناها و مشکلات باز نمی‌ایستند. دارای طرح و برنامه تولیدند و در نهایت با توجه به برنامه‌ریزی مناسب، سازماندهی، کنترل، هدایت و راهبری می‌توانند افرادی موفق باشند. موارد فوق زمانی تحقق‌پذیر است که قانون و مجریان قانون عادل و حامی تولیدکننده باشند. یعنی دادگاه‌ها و دادگستری‌ها بهترین حامیان تولیدکننده باشند و هرگونه موانع سدکننده تولید را بردارند.

^۱ چاه شماره یک نام نخستین چاه نفت خاورمیانه است که در شهر مسجدسلیمان در استان خوزستان قرار دارد. این چاه در منطقه‌ای بنام دره خرسون (میدان نفتون) مستقر می‌باشد، که عملیات حفاری آن در سال ۱۲۸۶ هـ ش توسط کنسرسیوم داری آغاز شد و در تاریخ ۵ خرداد ۱۲۸۷ هـ ش به مخزن نفتی رسید. ایران برای اولین بار صاحب نفت شد هرچند انگلیسی‌ها تا ۱۳۲۹/۱۲/۲۹ درصد ناچیزی از درآمد نفت به ایران می‌دادند ولی همین درصد ناچیز هم برای ملتی که هیچ درآمدی نداشت مناسب بود. تازه بعد از این که نفت ملی شد درآمد نفتی ایران طی سال‌های ۱۳۳۰ تا ۱۳۵۷ رشد قابل ملاحظه‌ای داشت تا شش میلیون بشکه نیز در روز صادر می‌شد.

ب) سرمایه‌گذاری برای تولید

واژه کارآفرینی و سرمایه‌گذاری از کلمه فرانسوی *Entrepreneur* به معنای متعهد شدن است. در زبان انگلیسی معادل *Entrepreneurship* می‌باشد. سرمایه‌گذاری برای تولید، فرآیندی است که در طی آن، دو یا چند شخص (اعم از حقیقی - حقوقی) با همکاری یکدیگر، به تولید کالا و یا محصول خاصی، با هدف فروش و ارائه آن برای کسب منفعت، اقدام می‌نمایند (نورزی خیابانی ۱۳۷۴: ۲۳۵). غالباً هزینه و سرمایه کافی برای راه‌اندازی یک کسب و کار تولیدی و مدیریت و پرداخت هزینه‌های در توان بخشی از جامعه هست و می‌توانند تجربه و دانش کاربردی یک کارگاه تولیدی را در اختیار داشته باشند. از طرفی افرادی که توانایی کافی ندارند نیز می‌توانند از طریق همکاری و مشارکت با سایر اشخاص، به ایجاد و مدیریت یک واحد تولیدی اقدام نمایند. لذا به‌طور کلی: مشارکت در تولید می‌تواند در زمینه‌های گوناگون و مقیاس‌های مختلف رخ دهد.

قرارداد شراکت در تولید یا فرم شراکت‌نامه تولیدی، از انواع قراردادهای مشارکت مدنی به حساب آمده که یکی از انواع پرکاربرد آن، قراردادهای مشارکت در تولید کسب و کارهای تازه تأسیس یا همان استارت‌آپ‌ها^۱ و هم‌چنین، شرکت‌های دانش‌بنیان می‌باشد. این داشته‌ها در صورتی که با مشترکات فرهنگی در یکسان‌سازی ارزش‌های اجتماعی منطبق شود، می‌تواند تولید ثروت کند (بخرد، ۱۳۹۲: ۱۲۶).

مقام معظم رهبری در خصوص سرمایه‌گذاری در تولید می‌فرماید: «هرکسی توانایی فنی، سرمایه‌ای دارد، به‌جای خرید کالاهایی از قبیل: ماشین، طلا، نقره، ارز، مسکن، زمین و... که فقط خرید و انباشت کالا برای گران‌تر فروختن است؛ سرمایه و توان افراد و جامعه در تولید متمرکز شود. در این صورت هرچند نفر یک کارگاه، کارخانه، مؤسسه، بنگاه تولیدی، تبدیلی و... دارند. به‌گونه‌ای که شغف‌آور، امیدوار کننده، توسعه یافتگی، تولید، رونق به کار و تلاش و... در جامعه ایجاد می‌شود» (خامنه‌ای، ۱۴۰۴: بی‌ص).

در این خصوص هرچند قرارداد مشارکت در تولید یکی از حساس‌ترین قراردادهای تجاری است، زیرا مشارکت با سرمایه یک طرف قرارداد و انجام موضوع مشارکت توسط طرف دیگر قرارداد انجام می‌شود یا آن که هر دو طرف می‌توانند هم آورده ریالی داشته باشند، و هم از تخصص خود بهره ببرند، لذا این موضوع، امری مهم و سرنوشت‌ساز برای طرفین می‌باشد و می‌بایست تمامی شرایط و حالات مختلف در آن پیش‌بینی شده باشد. از طرفی نباید ترسید و وحشت داشت، بلکه باید به استقبال این همراهی و مشارکت رفت، ضمن این‌که تضاد، اختلاف و... بوجود می‌آید ولی سود مشارکت بیش از زیان و خسارات آن است.

^۱ استارت‌آپ به یک شرکت یا کسب و کار نوپا گفته می‌شود که معمولاً در مراحل اولیه فعالیت خود قرار دارد و هدفش ارائه یک محصول یا خدمات نوآورانه است. این شرکت‌ها معمولاً با سرعت زیادی رشد می‌کنند و به دنبال رفع یک نیاز خاص در بازار هستند.

ج) ویژگی‌های تولیدکنندگان و راه‌های تولید و مشارکت

در این خصوص تولیدکنندگان نیز باید ویژگی‌های خاصی داشته باشند از جمله:

- ۱- داشتن ایده جدید، توانایی خلاقیت، تخصص و فن‌آوری نسبی.
- ۲- داشتن توانایی مدیریت، مشارکت معقول و حساب شده در ریسک‌پذیری با تعیین افق مشخص.
- ۳- افرادی که توانایی، استعداد رفع موانع و مشکلات داشته باشند و با اندک مشکلی دچار یأس و ناامیدی نشوند.
- ۴- کسانی که بتوانند از حد اقل‌های سرمایه و امکانات؛ بیشتر بهره‌وری داشته باشند.
- ۵- کارآفرین‌ها باید افرادی پر تلاش، کوشا، امیدوار و خستگی‌ناپذیر باشند تا بتوانند تولیدکننده‌ای موفق باشند.
- ۶- تولیدکنندگانی موفق هستند که الزامات قانونی، شرعی، عرفی و حقوقی رعایت کنند؛ خصوصاً زمانی که چند نفر قرار است یک کارگاه مشترک با سهام عام و خاص شریک باشند.
- ۷- تولیدکنندگانی موفق هستند که قبل از اقدامی با مطالعه و رسد تحقیقی از زوایه‌های مختلف و متفاوت موضوع تولید و بازار فروش آن‌را مورد توجه قرار داده باشند.
- ۸- تعهد پذیری: در هر قرارداد اقتصادی و معیشتی طرفین باید ملزم به رعایت قوانین باشند.
- ۹- نسبی بودن قرارداد: یکی دیگر از اصول مهم حقوقی، اصل نسبی بودن قرارداد می‌باشد. اصل نسبی بودن قرارداد یا اثر نسبی قرارداد به این معنی است که قرارداد فقط در حق طرفین آن مؤثر است و نمی‌توان اثر آن را نسبت به اشخاص ثالث تسری داد. ماده ۲۳۱ قانون مدنی در این خصوص آمده است (سلجوقی، ۱۳۸۷: ۱۲-۱۳).
- ۱۰- معنی پیدا کردن فرد و خانواده: یعنی تمام اعضای خانواده باید در این سرمایه‌گذاری سهیم و حساس باشند.
- ۱۱- عبور از موانع مختل‌کننده اداری: یعنی باید تلاش کرد از تمامی بروکراسی اداری عبور کرد و با خیال راحت به تولید و کار مشغول شد.
- ۱۲- تلاش در جهت تغییر نگرش مدیران و کارکنان دولت در راستای افزایش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در کشور، جهت رفع موانع اداری. فرهنگ سازی اداری و حقوقی
- ۱۳- مهیا نمودن زیرساخت‌های کافی بر اساس قوانین مصوب کشور.
- ۱۴- تلاش در جهت رفع مشکلات تحریم و محدودیت‌های داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی که بیشتر به دولت و دستگاه دیپلماسی و وزارت اقتصاد مربوط می‌باشد.
- ۱۵- تلاش در جهت ثبات اقتصادی قیمت‌ها و مهیا نمودن زیرساخت‌های دفاع از سرمایه‌گذاران در صورت بروز تغییرات غیر قابل پیش‌بینی از جمله تورم، عدم ثبات اقتصادی، تغییر سیاست‌های کلان کشور و عوامل غیر قابل پیش‌بینی مانند جنگ و...

۱۶- تلاش حقوقی در جهت بالا بردن تضمین امنیت سرمایه‌گذاری در کشور و خارج از آن.

۱۷- همکاری سه قوه در جهت رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری. در این زمینه قوه قضائیه سهم بیشتری دارد.

چون بسیاری از موانع بروکراسی و بانکی از این قوه حساب می‌برند.

د) الزامات سرمایه‌گذاری در تولید

در هر جامعه‌ای برای مشارکت در تولد الزامات و نیازهایی وجود دارد که باید تمام دست اندرکاران آن مجموعه دست به دست هم داده و موانع و مشکلات کاهش دهند.

۱- برنامه‌ریزی مالی: هزینه‌های شروع، تجهیزات، نیروی کار، مواد اولیه، و سایر هزینه‌ها برای مشارکت در تولید باید مورد توجه قرار گیرد. این الزامات شامل: خرید تجهیزات و ماشین‌آلات تولید، تأمین مواد اولیه برای شروع تولید، و استخدام و آموزش نیروی کار است. علاوه بر این، هزینه‌های مرتبط با دریافت مجوزها و پروانه‌های کسب و کار، بازاریابی و تبلیغات برای معرفی محصول، سیستم‌های حمل و نقل و توزیع نیز قابل توجه هستند. سایر هزینه‌ها مانند بیمه، مالیات، تعمیر و نگهداری تجهیزات و ایجاد ذخیره مالی برای هزینه‌های پیش‌بینی نشده نیز باید در برنامه‌ریزی مالی لحاظ شوند. مدیریت درست این هزینه‌ها نقش کلیدی در موفقیت کسب و کار دارد که باید در انواع استراتژی‌های کسب و کاری در نظر گرفته شوند.

تحلیل SWOT: نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای کسب و کار را تحلیل می‌کند. مدل SWOT یک ابزار تحلیلی قدرتمند است که برای بررسی و ارزیابی نقاط قوت (Strengths)، نقاط ضعف (Weaknesses)، فرصت‌ها (Opportunities) و تهدیدها (Threats) در راه‌اندازی کسب و کار استفاده می‌شود (نوروزی خیابانی ۱۳۷۴: ۲۳۰). این مدل کمک می‌کند تا نقاط قوت کسب و کار (مانند منابع مالی مناسب یا تخصص تیم) شناسایی و برای بهره‌برداری بهینه از آن‌ها برنامه‌ریزی شود. همچنین نقاط ضعف (مثل کمبود تجربه یا فناوری) شناسایی می‌کند. در فرصت‌های بازار، مانند تقاضای بالا یا خلأ رقابتی، در جهت رشد استفاده می‌شود، و تهدیدهایی مانند رقابت شدید یا تغییرات قوانین برای آمادگی بهتر پیش‌بینی می‌کند. با این تحلیل، کارآفرینان می‌توانند استراتژی‌هایی تدوین کنند که مزیت رقابتی ایجاد کرده و ریسک‌ها را کاهش دهد (نصر، ۱۳۸۷: ۵۲).

۲- تحلیل بازار: تحلیل بازار فرآیندی است که در آن اطلاعاتی درباره اندازه، ساختار، روندها، و رفتار مصرف‌کنندگان در یک بازار خاص جمع‌آوری و بررسی می‌شود تا فرصت‌ها و چالش‌های موجود شناسایی شوند. این تحلیل شامل مطالعه نیازها و ترجیحات مشتریان، بررسی رقبا، ارزیابی نقاط قوت و ضعف بازار، و تحلیل عوامل اقتصادی، اجتماعی، و تکنولوژیکی مؤثر مورد توجه قرار می‌دهد. هدف از تحلیل بازار، درک بهتر از شرایط بازار برای تدوین استراتژی‌های بازاریابی، قیمت‌گذاری، تولید، و توزیع است تا یک کسب و کار بتواند تصمیم‌های آگاهانه و مبتنی بر داده بگیرد و شانس موفقیت خود را افزایش دهد. البته در

تمام این مراحل؛ نیاز به رشد و تقویت رفتار، شخصیت، انگیزه و جمع‌گرایی و هدف‌گرایی دارد. اراده و اختیار نیز در تصمیم‌گیری‌ها بسیاری از چالش‌ها را رفع می‌کند(بخرد، همان: ۱۰۱-۱۰۲).

۳- انتخاب مقیاس تولید: اگر سرمایه‌تان محدود است، می‌توانید با یک خط تولید کوچک شروع کنید. مثلاً تولید محصولات خانگی، بسته‌بندی مواد غذایی، یا محصولات دست‌ساز. اگر سرمایه عظیمی دارید می‌توانید در مقیاس بزرگ با راه اندازی یک نیروگاه یا یک کارخانه بزرگ شروع کنید. یک کارخانه تولیدی بزرگ نیاز به حدود یک میلیارد تومان سرمایه دارد. البته همیشه بهتر است از کوچک شروع کنید و با سود سرمایه‌گذاری آن کسب و کار را توسعه دهید. توسعه آینده: برنامه‌ای برای گسترش تولید با افزایش تقاضا داشته باشید. هیچ تولیدکننده‌ای همان روز اول تمام سرمایه‌اش را هزینه نمی‌کند بلکه به تدریج از سود سرمایه کار را توسعه می‌دهد.

۴- تهیه سرمایه منابع شخصی: در جهت اجرای شعار سال می‌توان از پس‌انداز یا منابع مالی شخصی استفاده کرد. در این زمینه بودجه‌بندی سرمایه‌ای شخصی می‌تواند راهنمای خوبی برای تأمین سرمایه لازم برای راه‌اندازی کسب و کار جدید باشد.

۵- وام و تسهیلات: از بانک‌ها یا صندوق‌های حمایتی برای صنایع تولیدی می‌توان وام دریافت کرد چون بانک‌ها نیز در سرمایه‌گذاری اشتها دارند. دولت نیز می‌تواند تسهیلاتی مثل وام کم‌بهره، معافیت مالیاتی، یا کمک‌هزینه برای تولیدکنندگان ارائه می‌دهد.

۶- سرمایه‌گذاری مشترک: با شریک یا سرمایه‌گذار می‌توان همکاری کرد. از قدیم گفته‌اند یک دست صدا ندارد ولی اگر چند دست باهم شروع کنند، صدای آنها شنیده می‌شود. در اقتصاد و کسب و کار بهترین راه شریک شدن دوستان و همفکران می‌باشد.

۷- انتخاب مکان مناسب: موقعیت مکانی محل کسب و کار، کارخانه یا کارگاه باید دسترسی به مواد اولیه، بازار فروش، و نیروی کار را تسهیل کند و از امکانات اولیه برخوردار باشد.

۸- تجهیزات مناسب: باید تجهیزات و ماشین‌آلات مورد نیاز خریداری یا اجاره کرد. تجهیزات مدرن معمولاً بهره‌وری و کیفیت تولید را افزایش می‌دهند. دیدم برخی از کسانی که ماشین‌های بزرگ خریداری می‌کنند و برخی از قسمت‌ها مانند طاق و ... به صورت کرایه‌ای اجاره می‌کنند و تا بتوانند بعدها از سود کارکرد آن قسمت خریداری نمایند. یا اکثر ناوایی‌ها ابتدا با کمترین شروع می‌کنند و سپس از سود سرمایه کمبودها را جبران می‌کنند.

۹- کارکنان ماهر: برای خطوط تولید باید نیروی کار متخصص و ماهر جذب شوند. یکی از مشکلات ما ایرانیان بی تخصصی و نداشتن مهارت و فن‌آوری است.

۱۰- آموزش: نیروی کار باید آموزش ببیند تا بهره‌وری افزایش یابد. اگر آموزش در کارگاه‌ها و مؤسسه‌های کار یابی رشد پیدا نکند، در آینده نیز همچنان با کمبود نیروی آموزش دیده و کم تجربه مواجه هستیم. ما راهی نداریم جز آموزش و تخصص‌یابی در چند رشته تولید که بتوانیم به رشد تولید کمک کنیم.

امروزه یکی از بزرگ‌ترین مشکلات ما در بحث بیکاری به عنوان یکی از معضلات جامعه که ریشه در تمامی معضلات اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی و ... دارد، نبود آموزش‌های تخصصی منجر به اشتغال می‌باشد و بر عکس شدن هرم آموزش در سطح کشور می‌باشد.

۱۱- کار آفرین باید با قوانین جزایی و حقوق عامه آشنا باشد.

۱۲- ممنوعیت تعرض به حیثیت، جان، مال، مسکن و شغل افراد (طبق اصل ۲۲ قانون اساسی)

۱۳- ضمانت اجرای قوانین مشارکت در تولید توسط دستگاه‌های قضائی

۱۳- تسریع آزادی اقتصادی در جهت رونق تولید (طبق ۲۸-۴۳-۴۶ قانون اساسی)

۱۴- فعال شدن دیوان عدالت اداری در مقام رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات تولیدکنندگان نسبت به دستگاه‌های اخلاک‌گر مشارکت در تولید.

۱۵- نظارت سازمان بازرسی کل کشور بر اساس حق نظارتی نسبت به اجرای فرامین مقام معظم رهبری در موضوع مشارکت در تولید.

۱۶- تلاش دستگاه قضائی در جهت کشف جرم، تعقیب مجازات و تعزیر مجرمین مخالف با مشارکت در تولید. (طبق اصل ۱۵۶ قانون اساسی)

ب) بازاریابی:

یکی دیگر از الزامات تحقق شعار سال در جهت ایجاد کسب و کار "بازار یابی" است. این اصل اساسی‌ترین اصول کسب و کار است بازار اگر رونق نداشته باشد، تولید بی فایده است. کار اصلی برای فروش محصول در ید بازار است که به برخی از این اقدامات اشاره می‌شود:

۱- ارزیابی و فروشی. هرکس می‌خواهد جنسی تولید کند باید کیفیت و کمیت محصول خود و بازار ارزیابی کند.

۲- برندسازی: محصول شما باید یک هویت و برند مشخص داشته باشد. مشتریان کالاهای باکیفیت را بخاطر می‌سپارند تا همیشه از همان برند خرید کنند. این عادت مشتریان می‌تواند منبع درآمد مداوم شما را تضمین کند و جریان درآمدی قابل پیش‌بینی برای شما ایجاد کند.

۳- کانال‌های توزیع: از فروش مستقیم، نمایندگی‌ها، فروش آنلاین یا پلتفرم‌های تجارت الکترونیک برای توزیع استفاده کنید.

۴- تبلیغات: از روش‌های تبلیغاتی مؤثر برای جذب مشتری استفاده کنید. شبکه‌های اجتماعی با محتواهای مفید،

نمایشگاه‌ها، فروشگاه‌ها و آنلاین شاپ‌ها گزینه‌های خوبی هستند.

پ) مدیریت تولید و کیفیت

- ۱- کنترل کیفیت: طبق قوانین ایران دستگاه‌های ناظر باید همیشه روی کیفیت محصول نظارت داشته باشند. محصولات با کیفیت پایین ممکن است بازار کالا را از بین ببرند. چرا کالاهای ایرانی در بازار روسیه و برخی کشورها خریدار ندارد؟ چون کیفیت و استاندارد نیست. هر کالاهای چه فرآورده‌های نفت، گاز، پالایش، پتروشیمی و چه کالاهای کشاورزی از سبزی‌ها تا میوه‌ها و خوراکی‌ها باید بهترین کیفیت داشته باشد.
- ۲- مدیریت موجودی: مدیریت بهینه موجودی مواد اولیه و محصولات نهایی، هزینه‌ها را کاهش می‌دهد. کارفرما و مسئول بنگاه تولیدی باید تمام تلاش خود در جهت بالا بردن کیفیت و کاهش هزینه‌های زیادی باشد. در غیر این صورت با بحران کمبود سرمایه و امکانات مواجه می‌شود.

و) ایده برای تولید:

ایده‌پردازی اصل تولید را دو چندان می‌کند:

- ۱- صنایع غذایی: تولید لبنیات، بسته‌بندی خشکبار، یا مواد غذایی آماده. پسته، زعفران، انجیر، خرما هم در ایران بازار دارد و هم در منطقه ولی، باید در بسته‌های شیک و مستحکم تعبیه شود.
- ۲- محصولات خانگی: تولید محصولات نظافت، آرایشی - بهداشتی، اگر باید ایده‌های مناسب و حفظ حقوق همراه شود بسیار کارساز است.
- ۳- ماشین‌آلات و ابزار: ساخت ابزارهای کشاورزی و صنعتی در ابعاد مختلف و متناسب با تولید. از قبیل: تولید فناوری، قطعات الکترونیکی، نرم‌افزارها و یا دستگاه‌های هوشمند.
- ۴- محصولات ساختمانی: تولید آجر، بتن، یا محصولات فنی، نفت، گاز، پالایش، پتروشیمی و فرآورده‌های آن که شامل صدها فرآورده می‌شود.
- ۵- تولید کیف، کفش، لباس و خیاطی انواع لباس‌ها، قفل، کلید، گوشی و...

ک) کسب و کار تجاری:

امروزه به دلیل رشد شهرنشینی و نیازهای مردم به انواع کالاها و خدمات؛ اگر افراد متخصص و مبتکر بتوانند به کارگاه‌های تولیدی راه اندازی کنند به راحتی می‌تواند به سوددهی برسند. به عنوان مثال: تأسیس شرکت سهامی، شرکت با مسئولیت محدود، تضامنی، مختلط چند محصولی، شرکت نسبی، و تعاونی تولیدی و مصرفی. شرکت‌های تعاونی از قبیل روستایی، صیادی، مسکن، شرکت‌های تولید فن‌آوری و صنایع دستی و ... از جمله موضوعاتی هستند که می‌تواند افراد را به خود جلب نماید.

ش) برخی نکات مهم تولیدی.

۱- تولید باید با سرمایه کم و ظرفیت‌های کوچک شروع شود و به مرور گسترش یابد. هیچ وقت سرمایه زیاد بدون تولید جمع نمی‌شود مگر با فروش یک کارگاه، یا زمین و... بنابراین نباید منتظر بود سرمایه جمع شود تا کارگاه و کارخانه شروع کرد، بلکه باید شروع کرد تا کارخانه‌دار شد. فکر بزرگ لازم است ولی کار باید حد اقل‌ها باید شروع شود در هر کار تولیدی مشاوران خلایق توانا، خبره لازم است.

۲- پایداری: تولید نیازمند صبر و تلاش مستمر است. ثبات قدم در مسیر برنامه، جهت رسیدن به هدف و افق تعیین شده لازم و ضروری است. تولید مانند نشانیدن یک درخت دور بازده است که وقت بر، هزینه‌بر و دور بازده است. اگر کسی حوصله ندارد نباید به کار تولید وارد شود.

۳- برنامه‌ریزی دقیق: با برنامه‌ریزی دقیق و مدیریت منابع، سرمایه‌گذاری در تولید می‌توان به سودآوری رسید و هیچ کاری بدون برنامه‌ریزی دقیق و استمرار این برنامه‌ریزی‌ها و مدیریت به سرانجام نمی‌رسد.

۴- سرمایه‌گذاری در تولید به معنای تخصیص منابع مالی، انسانی و تکنولوژیک به فرآیندهایی است که کالاها یا خدماتی با ارزش افزوده ایجاد می‌کنند. این نوع سرمایه‌گذاری نه تنها به سودآوری برای سرمایه‌گذار منتهی می‌شود، بلکه به رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال و توسعه فناوری نیز کمک می‌کند. از تولید محصولات ساده تا فرآورده‌های پیچیده صنعتی. سرمایه‌گذاری در تولید شامل طیف گسترده‌ای از حوزه است که هر کدام پتانسیل‌های متفاوتی برای سودآوری و تأثیرگذاری بر بازار دارند. انتخاب یک حوزه مناسب برای تولید، نیازمند شناخت دقیق از نیازهای بازار و تحلیل درست منابع و ظرفیت‌هاست.

یکی از مهم‌ترین مزایای سرمایه‌گذاری در تولید، امکان ایجاد درآمد پایدار و توسعه بلندمدت است. برخلاف بازارهایی با نوسانات شدید مانند ارز یا سهام، تولید به دلیل ارتباط مستقیم با نیازهای واقعی جامعه، پایداری بیشتری دارد. البته موفقیت در این حوزه به عوامل مختلفی بستگی دارد، از جمله انتخاب مواد اولیه با کیفیت، استفاده از فناوری‌های نوین، مدیریت صحیح منابع و تولید و در نهایت توزیع و بازاریابی مؤثر. هر چند تولید ممکن است به سرمایه اولیه بالایی نیاز داشته باشد، اما با مدیریت درست، این سرمایه‌گذاری می‌تواند بازده قابل توجهی را در بلندمدت به همراه داشته باشد.

سرمایه‌گذاری در تولید هم‌چنین نقشی کلیدی در بهبود زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی ایفا می‌کند. از طریق ایجاد شغل‌های جدید، کاهش نرخ بیکاری، و افزایش بهره‌وری ملی، تولید می‌تواند تأثیر مثبتی بر جامعه بگذارد. علاوه بر این، تولید داخلی به کاهش وابستگی به واردات، افزایش صادرات، و بهبود تراز تجاری کشور کمک می‌کند. در عین حال، سرمایه‌گذاران باید با چالش‌هایی مانند رقابت فزاینده، تغییرات قوانین و مقررات، و مدیریت هزینه‌ها روبه‌رو شوند. با این وجود، اگر برنامه‌ریزی

دقیق و استراتژی‌های مناسب اتخاذ شود، سرمایه‌گذاری در تولید می‌تواند به یکی از سودآورترین و پربازده‌ترین روش‌های سرمایه‌گذاری تبدیل شود. از همه اینها مهم‌تر فرهنگ کار و کوشش است که باید تقویت شود. با ارتقاء فرهنگ کار و تولید می‌توان به اهداف عالی رسید (اسعدی، ۱۴۰۱: ۳۲). لذا فرهنگ کار و تولید باید در جامعه عمومی و همگانی شود تا هرکس در هر مکان و جایگاهی که هست مشارکت در تولید برایش یک اصل اساسی باشد. از طرفی سرمایه‌گذاری و تولید نیار به امنیت، ساختارمندی، همبستگی، قانون مداری و تسامح شرکا و اعضای خانواده دارد (اسعدی، همان: ۳۳).

ح) تلاش در جهت رفع موانع اداری مشارکت در تولید

درواقع تکاپوی اقتصادی در هر کشوری با مشکلات و معضلاتی مواجه است، ایران در ۵۰ سال گذشته با چندین ابر چالش، مانع اداری، فرهنگی، قانونی، اجتماعی، سیاسی و... مواجه بوده است. در اینجا به برخی از این موانع اشاره می‌شود:

۱- وجود موانع قانونی در سیستم‌های اداری:

تحقق شعار سال مستلزم اجرای قوانین موجود و حذف قوانین و بروکراسی پیچیده سازمان‌های دولتی است که باعث بروز مشکلات متعددی در مسیر تولید و اشتغال گردیده است و در این راستا نیاز به این است که مقررات زدایی در قوانین با سرعت بیشتری صورت گیرد. قوانین دست و پا گیر مالیاتی، بانکی، تأمین اجتماعی، روابط بین کارگر و کارفرما، منابع طبیعی، راه و شهرسازی، چالش‌های زیست محیطی و محیط زیست و در نهایت مشکلات انشعابات از جمله آب و برق و گاز و... از جمله برخی از موانع تولید و سرمایه‌گذاری برای تولید می‌باشد که می‌بایست با راه‌اندازی نهضت مقررات زدایی که سال‌های سال است روی زمین مانده و یا کند حرکت می‌کند، ساماندهی و مدیریت گردد. لذا با حذف مقررات مزاحم، توان سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی افزایش می‌یابد و نقطه قوتی برای کارآفرینان ایجاد می‌شود.

۲- تلاش در جهت تغییر نگرش مدیران و کارکنان دولت در راستای افزایش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در کشور: بدبختانه تعدادی از مدیران و کارکنان بخش دولتی هنوز در این تفکر مانده‌اند که سرمایه‌گذاری را باید دولت انجام دهد و علیرغم گذشت بیست سال از سیاست‌های کلان کشور در اصل ۴۴ قانون اساسی هنوز با بخش خصوصی همکاری ننموده و با مطرح نمودن قوانین مختلف در جهت خلاف سیاست‌های دولت حرکت می‌کنند و نیاز است با برپایی همایش‌های مختلف در راستای آموزش مدیران، دستورات کلان مدیریتی، برخورد با مدیرانی که ترک فعل می‌کنند و... در راستای این امر مهم گام برداشت تا با همسویی مدیران و کارکنان دولت، سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به نتیجه‌ای مطلوب و مورد تأیید مقام معظم رهبری محقق ساخت (محمدی، ۱۳۸۲: ۶۷-۶۸).

۳- ترمیم زیرساخت‌ها بر اساس قوانین مصوب کشور:

در راستای این امر مهم سال‌هاست که قوانین از جمله سرمایه‌گذاری بی‌نام، صدور مجورهای ۲۴ ساعته، قوانین مقررات‌زدایی، اصلاح نظام بانکی، تربیت نیروی متخصص و مورد نیاز بازار کار، توجه به کارآفرینی، نخبه پروری، اختراع-ابتکار-نوآوری و خلاقیت و ..... مطرح گردیده است که نیاز است با تأکید مجدد بر این امور و سایر امور مطرح نشده در راستای شعار سال گام برداشته و زیرساخت‌های کافی و وافی را برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی اعم از تربیت نیروی متخصص داخلی، تسهیلات مورد نیاز، رفع موانع و زیرساخت‌های اولیه از مهیا نمودن زمین تا برق، آب و گاز و .... و تقویت حقوق مالکیت سرمایه‌گذاران و .... مهیا نمایند (احمد پورداریانی، ۱۳۸۱: ۲۳۸).

۴- تلاش در جهت رفع مشکلات تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی:

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های سرمایه‌گذاری وجود تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی است که مستلزم این می‌باشد که دولت در راستای زمینه‌سازی و بسترسازی برای سرمایه‌گذاران طوری عمل نماید که مشکلات تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی ساماندهی گردد. این ساماندهی می‌بایست به طریقی مدیریت گردد که ریسک سرمایه‌گذاران را کاهش و دغدغه‌های سرمایه‌گذاران را پایین آورد.

۵- تلاش در جهت ثبات اقتصادی قیمت‌ها:

ثبات قیمت‌ها، مهیا نمودن زیرساخت‌های دفاع از سرمایه‌گذاران در صورت بروز تغییرات غیر قابل پیش‌بینی از جمله تورم، عدم ثبات اقتصادی، تغییر سیاست‌های کلان کشور و عوامل غیر قابل پیش‌بینی (آقای فشیانی، ۱۳۷۷: ۲۱۶).
به نظر می‌رسد با توجه به بروز مشکلات متعدد اقتصادی از جمله عدم مهار تورم، سیاست‌های مالی و پولی کشور و نوسانات شدید اقتصادی، عدم همکاری سیستم بانکی با سرمایه‌گذاری و سایر موارد در راستای حمایت از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی مستلزم مهیا نمودن قوانینی در جهت حمایت سرمایه‌گذاران در صورت بروز مشکلات مطروحه می‌باشد که به این امر نیز می‌بایست توجه‌ای بهینه داشته باشیم (سلجوقی، همان ۱۴۷).

۶- تلاش در جهت بالا بردن تضمین امنیت سرمایه‌گذاری در کشور:

تضمین امنیت سرمایه، سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی می‌باشد که به نظر می‌رسد ضمانت‌های پایین حقوق مالکیت و عدم اجرای تعهدات در قراردادها، طولانی شدن مسیر رسیدن به حق سرمایه‌گذاران در قوه قضاییه، بالا رفتن نرخ آمار کلاهبرداری‌ها و جرایم متعدد اقتصادی و پایین بودن سطح کارآمد سازی محاکم و دادسراها با توجه به شلوغی و افزایش نرخ جرم و جنایت در دادسراها و محاکم قضایی نیاز است در سطح استان به این امر مهم توجه و دادگاهی ویژه سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی تهیه و بدون فوت وقت به مشکلات سرمایه‌گذاران توجه‌ای ویژه داشته باشند (سعید کیا، ۱۳۸۵: ۱۶۷-۱۶۸).

۷- همکاری سه قوه در جهت رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری:

در راستای شعار سال نیاز به این دارد که سه قوه مقننه، مجریه و قضاییه با مهیا نمودن زیرساخت‌های لازم و با ایجاد بستر اعتماد سازی، با تصویب قوانین شفاف و روشن در راستای ثبات اقتصادی و تضمین امنیت سرمایه‌گذاری و اصلاح قوانین و مقررات دست و پا گیر بدون فوت وقت توسط قوه مقننه و تأکید بر اجرای قوانین مصوب در قوه مجریه و نظارت بر اجرای مؤثر قوانین مصوب و برخورد با متخلفان توسط قوه قضاییه در راستای افزایش بهره‌وری و تولید و اصلاح قوانین در راستای اطمینان و خاطر بخشیدن به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی صورت پذیرد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تاریخ ۱۴۰۴/۱/۱ فرمودند: "در سال گذشته ما شعار «جهش تولید با مشارکت مردم» را مطرح کردیم که این برای کشور لازم بود بلکه به یک معنا حیاتی بود. حوادث گوناگون سال ۱۴۰۳ مانع از آن شد که این شعار به تمام معنا تحقق پیدا بکند. البته تلاش‌های خوبی انجام گرفت؛ هم دولت، هم مردم، بخش خصوصی، سرمایه‌گذاران، کارآفرینندگان، اینها توانستند کارهای خوبی را انجام بدهند لکن آنچه اتفاق افتاد با آنچه مورد انتظار بود فاصله داشت. بنابراین امسال هم مسئله‌ی عمده‌ی ما مسئله‌ی اقتصاد است. آنچه را که من به عنوان توقع از دولت محترم، مسئولان محترم و مردم عزیزمان امسال مطرح می‌کنم، باز یک مسئله‌ی اقتصادی است. این مسئله‌ی اقتصادی ما شعار امسال هم خواهد بود و آن، مربوط به سرمایه‌گذاری در اقتصاد است."

یکی از مسائل مهم اقتصاد در کشور سرمایه‌گذاری‌های تولیدی است. تولید آن وقتی جهش پیدا می‌کند که سرمایه‌گذاری انجام بگیرد. البته سرمایه‌گذاری عمدتاً از سوی مردم باید انجام بگیرد- و دولت شیوه‌های مختلفش را برنامه‌ریزی کند- لکن در آن جایی که مردم یا انگیزه‌های ندارند یا توانایی سرمایه‌گذاری ندارند، دولت هم می‌تواند در این میدان وارد بشود؛ نه به عنوان رقابت با مردم، بلکه به عنوان جایگزین مردم؛ آنجایی که مردم نمی‌آیند، دولت وارد میدان بشود و سرمایه‌گذاری کند. به هر حال سرمایه‌گذاری تولید یکی از مسائل لازم برای اقتصاد کشور و برطرف کردن مشکل معیشت مردم است. اصلاح معیشت مردم برنامه‌ریزی می‌خواهد لکن این برنامه‌ریزی بدون مقدماتی از این قبیل امکانپذیر نیست. بایستی حتماً هم دولت و هم مردم با عزم و انگیزه‌ی فراوان، سرمایه‌گذاری برای تولید را جدی بگیرند و دنبال کنند. کار دولت، فراهم کردن زمینه‌ها است، برداشتن موانع تولید است؛ کار مردم هم این است که سرمایه‌های خرد و سرمایه‌های بزرگ خود را بتوانند در راه تولید به کار ببرند. اگر سرمایه در راه تولید به کار رفت، دیگر به سمت کارهای مضر مثل خرید طلا، خرید ارز و امثال اینها نخواهد رفت، و کارهای مضر، دیگر انجام نخواهد گرفت. بانک مرکزی می‌تواند در این زمینه نقش ایفا کند، دولت هم نقش‌های مؤثر فراوانی را می‌تواند به وجود بیاورد. بنابراین شعار امسال «سرمایه‌گذاری برای تولید» است که این ان‌شاءالله مایه‌ی گشایشی برای معیشت مردم خواهد شد و برنامه‌ریزی دولت با مشارکت مردم، در کنار یکدیگر ان‌شاءالله مشکل را برطرف خواهد کرد» (بیانات مقام معظم رهبر: ۱۴۰۴/۱/۱).

در این سخنرانی رهبری همه کارها را به مردم ربط می‌دهند مگر جاهایی که مردم انگیزه و توان نداشته باشند، دولت می‌تواند وارد شود. ولی متأسفانه دولت‌ها در بسیاری از کارهای اقتصادی خودشان بنگاه‌ها و مراکز اقتصادی به عهده گرفته و امکان رشد را محدود کرده‌اند. از طرفی آمد و شد اداری چنان مانع در کار مردم ایجاد می‌کند که سرمایه‌گذار از عملکرد خود پشیمان می‌شود. آقا می‌فرماند: «دولت باید زمینه‌ها را فراهم کند» (رهبری: همان). آیا واقعاً دولت‌ها همراهی می‌کنند یا چوب لای چرخ اقتصاد می‌کنند؟! بنا براین یکی از مهم‌ترین چالش‌ها آمد و شد اداری و قوانین سخت و بدون انعطاف است که باید برطرف گردد.

خلاصه:

تحقق شعار سال (۱۴۰۴)، مستلزم اجرای کامل و مؤثر قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ توسط دولت و نهادهای عمومی غیردولتی است. سرمایه‌گذاری در ایران مستلزم تحول در بینش و رفتار مدیران ارشد دولت و به ویژه مؤسسات عمومی غیردولتی است.

خوشبختانه فناوری‌های نوین و بسترهای مهیا شده در سال‌های اخیر امکان سرمایه‌گذاری در سطوح مخالف مهیا کرده است. بنابراین بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی در اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی، حساب‌های تجاری را به شناسه واحد (مجوز الکترونیکی) متصل کنند، به‌طوری‌که هویت مبدأ و مقصد هر تراکنش بانکی برای حکومت کاملاً روشن شود و هم‌زمان، همه حساب‌های تجاری فاقد هویت (شناسه یکتا یا مجوز الکترونیک) را بعد از اخطار برای اخذ مجوز، ببندد.

سازمان امور مالیاتی نیز هم‌زمان سوء استفاده کسب و کاری از حساب‌های شخصی (غیر تجاری) را با فناوری‌های جدید شناسایی کند و طبق قانون با عاملان آن، برخورد داشته باشد و یک الگوی تراکنشی (تعداد و سقف و کف تراکنش در روز و هفته و ماه) تدوین کند و تراکنش‌های خارج از الگو را شناسایی و با آن‌ها برخورد نماید تا اقتصاد ایران برای سرمایه‌گذاری‌های سالم و جذاب شود.

واقعیت این است که هر سرمایه‌گذار جدید در ایران، چه در زمان ورود به کسب و کارها و اخذ مجوز و چه در زمان ادامه فعالیت، با انواع مقررات مبهم، دشوار و پیچیده مالیاتی، بانکی، تأمین اجتماعی و اخذ انشعابات آب، برق و گاز و ... روبه‌روست. دولت باید با راه‌اندازی نهضت مقررات زدایی، این مقررات اضافه و مزاحم که از سال‌ها پیش در اذهان و فرایندهای کاری ادارات دولتی رسوب کرده را کشف و حذف نماید تا مقررات مزاحم از دست و پای کارآفرینان کشور باز و سرمایه‌گذاری تولیدی در ایران جذاب شود.

کارآفرینان و سرمایه‌گذاران ایرانی همیشه از اجرا نشدن احکام قانونی و مقررات لازم‌الاجرا توسط دستگاه‌های اجرایی گلایه داشته و دارند. این ترک فعل‌ها و فراموشی اجرای قوانین و مقررات شهروندان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی را از حقوق خود محروم کرده است.

قوه قضائیه می‌تواند در اجرای فرامین رهبر معظم انقلاب، قوانین کشور و سند تحول قوه قضائیه ترک فعل‌ها را مورد پیگرد قرار دهد و زمینه ضمانت اجرایی قوانین را بالا ببرد و حقوق شهروندان و سرمایه‌گذاران به‌طور مؤثری پاس بدارد. این بلندترین گام در ایجاد امنیت اقتصادی، حاکمیت قانون و زمینه‌سازی برای رشد و جهش سرمایه‌گذاری است و می‌تواند در تحقق شعار سال مؤثر باشد. لذا با وجود این راهکارهای روشن و نیاز مردم نجیب ایران به بهبود شرایط معیشتی تعلق و کوتاهی در تحقق شعار امسال، واقعاً منصفانه نیست.

در این زمینه سرمایه‌گذاران باید با جرات، قدرت، فارغ از ترس و دلهره، خمودگی سرمایه، فکر و تخصص خود را به میدان بیاورند و با عقلانیت گام‌های مهمی در راه سرمایه‌گذاری در راه تولید بردارند، در این زمینه الزامات زیادی وجود دارد که در متن به آن پرداخته شد.

به‌طور کلی ضلع‌های دخیل در تحقق شعار سال ۱۴۰۴ عبارتند از حکومت، سرمایه، کارفرما، کارگر و نیروی کار، قوانین تسهیل یا مانع، نیازهای جامعه، بازار مصرف و خرید و... که باید متحد شوند و شعار سال عملیاتی کنند. از طرفی مواد اولیه باکیفیت، استفاده از فناوری‌های نوین، مدیریت صحیح منابع و تولید، و در نهایت توزیع و بازاریابی مؤثر باید توجه قرار گیرد.

نتیجه‌گیری:

آنچه مشخص است، «سرمایه‌گذاری برای تولید» نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، پیگیری مستمر و اراده جمعی است. بنابراین دولت، مجلس، قوه قضائیه، نهادهای عمومی، بخش خصوصی و آحاد مردم، همه باید در این مسیر همراهی کنند. مقام معظم رهبری با تعیین شعار سال مسیر اصلی را مشخص کرده‌اند، حال باید در صحنه عمل، حاکمیت به معنای قوای سه‌گانه و سایر دستگاه‌ها و سازمان‌ها به همراه بخش خصوصی وارد میدان شوند تا ما به نتیجه مطلوب دست یابیم.

منابع و مآخذ:

- قرآن کریم، ترجمه آبتنی.
- سید رضی (۱۳۸۴)، نهج البلاغه ترجمه محمد دشتی، مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امیر المومنین (علیه السلام).
- اسعدی، محمد مصطفی (۱۴۰۱) تاریخ فرهنگ و تمدن، نشر معارف.
- آقایی فشیانی، تیمور (۱۳۷۷) خلاقیت و نوآوری در انسان‌ها و سازمان‌ها، انتشارات ترمه.

- اکبری، کرامت الله (۱۳۸۵) توسعه کارآفرینی (رویکرد آموزشی)، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- احمد پورداریانی، محمود (۱۳۸۱) کار آفرینی (تعاریف، نظریات و الگوها) تهران: شرکت پردیس.
- بخرد، مصطفی (۱۳۹۲) مدیریت اسلامی، انتشارات سلمان فارسی، چاپ اول.
- سلجوقی، سید محمد (۱۳۸۷) کارآفرینی و پروژه، خدمات فرهنگی کرمان، چاپ اول.
- خامنه‌ای، سیدعلی (بیانات مقام معظم رهبر: ۱/۱/۱۴۰۴). و...
- جعفری، محمد تقی (بی تا) فلسفه و هدف زندگی، تهران کتابخانه صدر.
- ولایتی، علی اکبر (۱۳۹۳) فرهنگ و تمدن اسلامی، دفتر نشر معارف.
- شریف القرشی، باقر (۱۳۶۹)، نظام حکومتی و اداری در اسلام، ترجمه عباس علی سلطانی، انتشارات آستان قدس رضوی.
- سعیدی کیا، مهدی (۱۳۸۵) اصول و مبانی کارآفرینی، تهران: انتشارات کیا.
- مجلسی، محمد تقی (۱۴۰۳ قمری) بحار الأنوار، مؤسسة الوفاء، بیروت.
- محمدی، حیدر (۱۳۸۲) تکنولوژی موفقیت، تهران: هستی نما.
- نصر، سید حسین (۱۳۸۷)، جوان مسلمان و دنیای متجدد، ترجمه مرتضی اسعدی، ناشر طرح نو، چاپ هفتم.
- نوروزی خیابانی، مهدی (۱۳۷۴) فرهنگ لغات و اصطلاحات سیاسی - انگلیسی - فارسی، تهران: نشر نی.
- ملک افضلی اردکانی، محسن (۱۳۹۱) آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه معارف اسلامی.
- هاشمی، سید محمد (۱۳۸۳) حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، جلد ۲، نشر میزان.

**Ways to strengthen the implementation of the slogan of the year "۱۴۰۴"
with a legal approach**

Abstract:

In the contemporary context, the mastery of production knowledge, entrepreneurship, new business creation, production growth, livelihood enhancement, the removal of investment barriers, and the reconstruction and strengthening of financial and credit infrastructures—especially from a legal standpoint—has emerged as a major interdisciplinary concern across academic, economic, political, and financial domains. This trend has led to the establishment and development of several specialized institutions, such as skill-based universities, applied science centers, technical and vocational training institutes, and dedicated research centers. The urgency of this matter is underscored by Iran's prolonged experience with economic fluctuations, instability, liquidity surges, imbalances, and hoarding, all of which have had far-reaching legal consequences, posing critical challenges to the protection of social rights. This paper aims to examine the legal and structural actions that can contribute to the revitalization, transformation, development, solidarity, and mobilization of investment, production, labor division, entrepreneurship, and the strengthening of civil society organizations from both general and specific legal perspectives. Notably, over the past fifteen years, the Supreme Leader of the Islamic Republic of Iran has persistently emphasized themes such as economic growth, the elimination of barriers to production, and public participation as focal points of the annual national mottos. Adopting a descriptive-analytical method, this study investigates the operational foundations and legal efficiency of the national motto for the year ۱۴۰۴ (۲۰۲۵): "Investment for Production." The findings suggest that this motto can serve as a significant economic driver, with broad impacts on increasing domestic production, supporting employers, reducing unemployment, promoting social justice and civil rights, advancing technological development, embracing modern technologies, elevating the level of industrial sophistication, and enhancing national competitiveness. For effective implementation, all relevant institutions—including the judiciary—must be actively engaged as partners alongside executive agencies.

Keywords: constitutional law, investment and production, economic development, unemployment reduction.